

یادداشت

سقوط بویینگ ۷۳۷ اوکراینی

جبران خسارت مادی و معنوی و دل‌های شکسته مادران

سرانجام بعد از گذشت ۷۲ ساعت از وقوع حادثه دلخراش سقوط هواپیمای مسافری خطوط اوکراین، ستاد کل نیروهای مسلح، خطای انسانی را عامل وقوع این

علیرضا آذریپاجانی

وکیل دادگستری و عضو هیات علمی دانشگاه تهران

حادثه اعلام کرد. تحلیل این حادثه از جهات قانونی، مقررات هوایی بین‌المللی و اخلاقی قابل بررسی است. پیمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری سال ۱۹۴۴ در شیکاگو آمریکا منعقد و منجر به تشکیل سازمان بین‌المللی هواپیمایی (ایکائو) شد. ایران که در آن سال جزو کشورهای مؤثر در این پیمان بود، سال ۱۳۲۸ به سازمان مذکور ملحق شد. در خصوص سوانح هوایی حدود و حقوق کشورهای عضو به وضوح مشخص است. یکی از موارد حقوقی و مهم مقررات ایکائو، حقوق و تکالیف کشوری است که حادثه هوایی در آن اتفاق افتاده، اما هواپیمای حادثه دیده متعلق به کشور دیگری است که حادثه تأسّف بار بویینگ ۷۳۷ دقیقاً منطبق با این بخش از مقررات ایکائو است. طبق ماده ۲۵ ایکائو بر فرض وقوع حادثه‌ای که امکان کمک و اجتناب از خطر وجود داشته باشد، کشوری که در منطقه هوایی آن هواپیمای دچار نقص فنی یا مشکل شده، مکلف به مساعدت در

حداقل‌های استاندارد هوایی بین‌المللی است. همچنین طبق ماده ۲۶ مقررات ایکائو مسئولیت اولیه بررسی حادثه با کشوری است که حادثه در آنجا اتفاق افتاده است که در این مورد ایران خواهد بود، اما دو نکته مهم در ادامه این ماده قابل توجه است: نخست ضوابط بررسی و شناسایی علت یا علل حادثه الزاماً باید منطبق با مقررات دقیقی باشد که از سوی سازمان بین‌المللی هوایی تصویب شده است. دوم اینکه ضمانت اجرای رعایت این مقررات نیز این است که کشور صالح بررسی (در اینجا ایران) مکلف است ناظران کشور مالک هواپیمای (اوکراین) و بازرسان بین‌المللی سازمان مذکور را در حین بررسی بپذیرد و نهایتاً گزارش تحقیقات را به کشور یا کشورهای ذی‌نفع اعلام کند. تجربه استقرایی بررسی سوانح هوایی بین‌المللی با بررسی‌های دقیق علمی موید این است که در اکثریت قریب به قاطع، مجموعه علل مؤثر در سوانح هوایی شناسایی، کشف و گزارش شده است. در حوادث هوایی خطوط داخلی در سال‌های گذشته به دلیل دخالت

محمد جواد زاده / شهروند

تمام موارد قانونی که باید در مورد سانحه سقوط هواپیمایمان بدانیم

حقتش را داشتیم؟

گواهی‌های صحنه وقوع جرم را حفظ کند. بعدها ممکن است از قبل برداشت‌هایی که در صحنه جرم می‌شود، فرضیات متعددی متولد شود که پاسخ به این فرضیات مستلزم زمان بسیار و بررسی‌های دقیق و علمی است. البته در این مورد به شخصه معتقد هستم دادگاه نظامی زمان جنگ طبق ماده ۵۹ قانون آیین دادرسی کیفری مجاز به رسیدگی است و دادسرای نظامی، چراکه رسیدگی به این امر دارای وجه متعدد است، یکی اینکه سازمان نیروهای مسلح باید داده‌ها و اطلاعاتی را به مرجع قضائی بدهد که آن را به مرجع قضائی نمی‌تواند بدهد. دوم اینکه بخشی از این مجموعه به نظامات دولتی و شواهد قرآنی که در حوزه‌های غیرنظامی است، برمی‌گردد که آن را هم دادگاه نظامی می‌تواند جمع‌آوری دلایل و مدارک کند. البته همه این فرضیات را زمانی می‌توان معتبر خواند که خودمان رادر وضع جنگی بدانیم یا غیرجنگی.

●●● خانواده کسانی که در حادثه‌ای مانند سقوط هواپیمای کشته می‌شوند، اجازه شکایت از نهادی را دارند؛ دیه‌ای به آنها تعلق می‌گیرد؟

اولیای دم می‌توانند برای دیه اقدام کنند و حتی می‌توانند بیمه‌ای که شرکت هواپیمایی اوکراین نسبت به مسافران و توابع پرواز انجام داده، مراجعه کنند و خسارت‌شان را از دادگاه دریافت کنند. فرآیند این رسیدگی از دادسرای عمومی و انقلاب یا اگر برای این منظور دادگاه نظامی زمان جنگ تشکیل شده باشد، انجام می‌شود.

●●● در صورتی که کشته‌شدگان تابعیت کشور دیگری داشته باشند، در روال قانونی چه تغییری ایجاد می‌شود؟

اگر کشته‌شدگان تابع کشور دیگری باشند، می‌توانند درخواست خودشان را به دادسرای تهران از طریق اختیار وکیل پیگیری کنند. □

اگر از مصادیق افساد فی الارض باشد، در دادگاه انقلاب بررسی می‌شود، اما اگر از مصادیق افساد فی الارض نباشد، شامل جرایم علیه عفت و اخلاق عمومی است که مطابق ماده ۷۴ و بعد از آن بررسی و نسبت به آن مجازات تعیین شده که با توجه به تکرار، دفعات و بازتوزیع آن متفاوت است.

●●● انتشار عکس‌های خصوصی یا چت‌های افرادی که در حادثه کشته شدند، بعد از حادثه و فوت فرد قانونی است؟ حتی اگر نزدیکان فرد این کار را انجام دهند؟

بخشی از چت‌هایی که در گوشی‌های افراد هست، ممکن است حاوی اطلاعاتی باشد که برای کشف وقوع جرم‌کننده باشد. در این صورت حفظ آنها برای ضابط دادگستری الزامی است، اما اینکه آنها در فضای مجازی منتشر شود، خودش مستوجب کیفر است.

●●● مالکیت اموالی که در محل حادثه پیدای می‌شوند، با چه کسی است؟ امدادگران و کسانی که برای کمک حضور پیدا می‌کنند در این مورد چه مسئولیتی دارند؟

اموال و دارایی‌هایی که در محل حادثه پیدا می‌شود، قطعاً متعلق به صاحب آن است، بخشی که در بازنامه آمده است، اتیکت دارد که اگر از بین نرفته باشد، براساس آن اتیکت دسته‌بندی و جدا و به اولیای دم تحویل داده می‌شود. بخش دیگری که در محل پراکنده شده است، پس از عکاسی و ارتباطاتی که می‌شود براساس عکس و محل افتادن اشیاء به دست آورد، ضابط دادگستری جمع‌آوری می‌کند و بعد از طی مراحل قانونی به صاحبش تحویل داده می‌شود. به نظر می‌رسد نسبت به اموال عموماً اورژانس و هلال احمر تکالیفی را بر عهده نمی‌گیرند، به این دلیل که وظیفه آنها حفظ جان افراد است و اگر بخوانند در امور دیگری دخالت کنند، وظیفه اصلی آنها به فراموشی سپرده می‌شود.

اگر کیفیت خیلی زودتر از آن چیزی که تصور می‌شد در فضای مجازی بازخورد پیدا کرد، مردم و خبرنگارانی که چند روزی بود، درگیر حوادث مختلف بودند، با استفاده از قدرت شبکه‌های مجازی هر چیزی را که به دست‌شان می‌رسید، منتشر می‌کردند. از نوشته‌های دفتر خاطرات روزانه شخصی که در سانحه سقوط جانش را از دست داده بود گرفته تا عکس‌های عروسی زوج‌هایی که تنها چند روز از عروسی‌شان گذشته بود یا از اسکرین‌شات چت‌های خصوصی مسافران تاتوییتی که قبل از پرواز از او همه‌جنگ منتشر کرده بودند. اما جدای تمام احساساتی که ممکن است داشته باشیم، آیا هیچ‌کدام مان قبل از انتشار به این فکر کرده‌ایم که آیا از نظر قانونی اجازه این کار داریم یا خیر؟ آیا فردی که جانش را در پرواز از دست داده، دوست داشته تا همه ما خاطرات شخصی‌اش را بخوانیم؟ آیا رضایت داشته‌اند خانواده‌اش تصویر دست‌قطع شده‌اش را ببینند؟ آیا دوست داشته چت شخصی او با یکی از دوستانش را همه ما بخوانیم؟ برای گرفتن پاسخ قانونی این سوالات سراغ علیرضا دقیقی، وکیل دادگستری رفته‌ایم تا به بسیاری از سوالاتی که این روزها ممکن است پیش آمده باشد، پاسخ دهد.

●●● آیا برای انتشار تصویر از جنازه‌های یک حادثه مانند سقوط هواپیمای منع قانونی وجود دارد؟ در این صورت چه کسانی حق شکایت دارند؟

اگر نوع تصویر مشخص نباشد، منع قانونی وجود ندارد، منتهی اگر اینکه جنازه متعلق به چه کسی است، مشخص باشد، آن زمان براساس قوانین خاص می‌توان تحت تعقیب قرار داد. بحث عنصر روانی که موجب تشویش شده‌یانه، مطرح است و البته منوط به این است که شمارد صحنه وقوع جرم چنین کاری را نکند.

●●● برای عکاسان و خبرنگاران در چنین شرایطی چه منع قانونی وجود دارد؟

در صحنه وقوع جرم عکاسی و دخالت ممنوع است، به این علت که زمانی که در صحنه وقوع جرم برداشتی انجام می‌دهید، از زاویه‌ای است که خودتان می‌خواهید، اما افراد، کارشناسان و ضابطان دادگستری از زوایای مختلف از صحنه وقوع جرم تصویر تهیه می‌کنند. عموماً اطراف صحنه جرم بانوار مخصوصی که روی آن هشدار داده شده که اینجا در حال بررسی است، حدگذاری می‌شود و ورود خبرنگاران یا افراد دیگر به محل حادثه غیرمجاز است؛ به محض اینکه مسئول پرونده اخطار دهد و آنها از محل نروند، مستوجب کیفر است.

●●● انتشار عکس‌های خصوصی افراد در محل حادثه پیدا شده، قانونی است؟ اگر مجازاتی دارد فقط شامل کسی می‌شود که برای نخستین بار عکس را منتشر کرده یا همه افرادی که بعد از آن فرد آن را منتشر می‌کنند؟

با اساس ماده ۱۷ قانون جرایم رایانه‌ای هر فردی با سامانه‌های رایانه‌ای یا مخابراتی صوت، تصویر یا فیلم خصوصی، خانوادگی یا اسرار دیگری را بدون رضایت او جز در موارد قانونی منتشر کند یا در دسترس دیگران قرار دهد، به نحوی که منجر به ضرر یا عرفاً اهتک حیثیت او شود، مجازات حبس از ۹۱ روز تا دو سال یا جزای نقدی از ۵ میلیون ریال تا ۴۰ میلیون ریال یا هر دو مجازات را به دنبال دارد، البته اینجا این بحث مطرح است که در سوانح هوایی که خود فرد یعنی متضرر از جرم وجود ندارد، آیا این امر به کسی که اولیای دم است، منتقل می‌شود یا نه؟

ا

اموال و دارایی‌هایی که در محل حادثه پیدا می‌شود، قطعاً متعلق به صاحب آن است. بخشی که در بازنامه آمده است، اتیکت دارد که اگر از بین نرفته باشد، براساس آن اتیکت دسته‌بندی و جدا و به اولیای دم تحویل داده می‌شود. بخش دیگری که در محل پراکنده شده است، پس از عکاسی و ارتباطاتی که می‌شود براساس عکس و محل افتادن اشیاء به دست آورد، ضابط دادگستری جمع‌آوری می‌کند و بعد از طی مراحل قانونی به صاحبش تحویل داده می‌شود.

آگهی مناقصه عمومی یک مرحله ای
شماره: ۲۰۹۸۰۰۵۰۱۴۰۰۰۰۳۹
جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران در نظر دارد نسبت به خرید اقلام مورد نیاز خود به شرح جدول ذیل از طریق برگزاری مناقصه عمومی یک مرحله ای و از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت اقدام نماید. کلیه مراحل برگزاری مناقصه از دریافت اسناد مناقصه تا ارائه پیشنهاد مناقصه گران (علاوه بر ارائه پاکت به صورت فیزیکی) و بازگشایی پاکت ها از طریق درگاه سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) به آدرس www.setadiran.ir انجام خواهد شد و لازم است مناقصه گران در صورت عدم عضویت قبلی، مراحل ثبت نام در سایت مذکور و دریافت گواهی امضای الکترونیکی را جهت شرکت در مناقصه محقق سازند. تاریخ انتشار مناقصه در سامانه تاریخ ۹۸/۱۰/۲۲ می باشد.

ردیف	موضوع	واحد	تعداد	تضمین شرکت در فرایند ارجاع کار	نوع تضمین
۱	چادر کامل امدادی	دستگاه	۱۰/۰۰۰	۵/۹۶۸/۰۰۰/۰۰۰ ریال	ضمانت نامه بانکی

مهلت زمانی دریافت اسناد از سایت: حداکثر تا ساعت ۱۹ مورخ ۹۸/۱۰/۲۵
مهلت زمانی ثبت پیشنهاد در سامانه: حداکثر تا ساعت ۱۹ مورخ ۹۸/۱۱/۶
زمان تحویل پاکت: تا پایان ساعت اداری مورخ ۹۸/۱۱/۷
زمان بازگشایی پاکت: ساعت ۱۰ مورخ ۹۸/۱۱/۸
نشانی و شماره تماس: تهران - خیابان ولی عصر (عج) - بالاتراز خیابان میرداماد- نبش خیابان رشید یاسمی - ساختمان صلح جمعیت هلال احمر- طبقه اول - دبیرخانه کمیسیون معاملات و تلفن: ۰۲۱-۸۵۶۳۲۰۴۴
اطلاعات تماس سامانه ستاد جهت انجام مراحل عضویت در سامانه: مرکز تماس ۴۱۹۳۴
دفتر ثبت نام: ۸۸۹۶۹۷۳۷ و ۸۵۱۹۳۷۶۸
م/ا ۲۴۵۱

شهرود
ثبت آگهی در روزنامه شهروند ۴۴۹۵۶۲۰-۲